

DOMOLJUBOVA PRILOGA
ZA NAŠE GOSPODARJE
GOSPODINJE IN DEKLETA

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 7. aprila 1910.

Leto II.

Sadie v gospodarstvu.

V naprednih deželah so se v zadnjih letih lotili z vedno večjo vnemo dobre sadjereje. Saj je sadje zdrava hrana za visoke in nizke; iz njega dobimo prav dobro in zdravo pijačo. Ko je drevo enkrat zrastle, je z njim prav malo opraviti, da pa veliko z ozirom na mali prostor, kjer se vedno dobra trava raste in se dobi jeseni najbližje listje za steljo.

Cehi so prav praktičen narod. Zato so zasadili po vseh cestah, po polju, travnikih in vrtovih lepe nasade jabolk in hrušek. Še bolj je sadjarstvo razširjeno na Nemškem. Okoli Nekarja pride na vsako oralo obdelane zemlje 9-17 sadnih dreves. Če ima posestnik vsega posestva 30 oralov, ima do 276 sadnih dreves, največ seveda jabolk, katere rabijo za mošt. Če ima 15 oralov, zmore 238 sadnih dreves. Pri nas zmorejo komaj najboljši sadjerejci tako množino. Pri večini jih bo komaj petina. Navadno sadja še otrokom primanjkuje. Skupno so našli na Nemškem 168.388.853 dreves, in sicer 69 milijonov 392.817 češpelj, 52.332.087 jabolk, 25.116.266 hrušk in 21.547.683 češenj.

Kljub tej veliki množini so kupili v drugih deželah leta 1902 še za 108 in pol milijona kron sadja. Kupili so 1.871.590 met. stotov jabolk, 431.993 stotov hrušk, 353.623 st. grozdja, 170.151 jagod, 193.881 st. orehov.

Od nas gre na sto in sto vagonov dobrega sadja na Nemško, za žganje in pivo pa damo na leto milijone.

Nemci izvažajo dobri sadni mošt po prav visoki ceni v Argentinijo in Egipt. Vožnja iz Nemčije v Egipt je gotovo še enkrat dražja, kakor od nas, ko imamo pred sabo to južno deželo. Še nobenemu ni prišlo na misel, da bi napravil veliko in vzgledno moštarno in sadni mošt tudi v druge kraje izvažal. Slovenske dežele so za sadje kakor na-

lašč ustvarjene. Dobra zemlja, milo podnebje, razumni ljudje, ki radi groše spravijo. Vse imamo, pa ne znamo.

Odkar so izumili sadne konzerve, se tovarne za to zdravo hrano vedno bolj razširjajo. Ena tovarna porabi na leto 100.000 do 200.000 stotov sadja. Med ljudi pride denar in zdrava hrana. Pri nas nimamo nikjer take tovarne. Manjka podjetnosti. Pri naravni ugodnosti dežele za sadjarstvo in ugodnih prometnih razmerah s Trstom, ki nas veže z morjem, bi morala taka tovarna uspevati. Če uspevajo tovarne za testenino, zakaj bi pa za sadje ne?

Prav dobra hrana je tudi posušeno sadje. Za poletno delo in vročino si skoro ni kaj boljšega želeli.

Pri nas je kmetijska družba res veliko storila za povzdigo sadjarstva. Da niso bile dane sadne vrste vselej ugodne za vse kraje, ni mogla pomagati, ker se mora sadje ravnati po podnebju, zemlji in vseh drugih razmerah. Gotovo se pa za razvoj sadjarstva zdaj splošno še manj stori, kakor nekdanj. Naši stari učitelji so gledali na to, da je moral vsak šolar znati pravilno cepiti. V šolskem vrtu je imel svoje pevcarje, katere je pod očmi strogega učitelja sam cepil. Ko jih je ob izstopu iz šole dobil, je bil nanje bolj ponosen, kakor na kraljestvo. Z očetom sta jih vsadila na domačem vrtu in vedno je gledal in skrbel za »svoja drevesa«. To je zdaj izginilo. Šolarji se mučijo s slovnico in zemljepisjem, cepiti ne znajo več veliko. Naše sadjarstvo se veliko prepočasi razvija. Drugi narodi so tudi imeli nekdanj le vrste za sadno drevje. Zdaj imajo jabolka in hruške povsod na polju. Videl sem pred kratkim lep sadni vrt doma. Ko bi gospodar kosil, bi dobil dobra dva voza sena. Za sadje je dobil 500 K, prav veliko trave in vse listje za steljo. Na drugem kraju sem videl vrt, ki bi dal v dobri letini 10 voz mrve; za sadje so dobili čez 2000 K na leto. Takih zgledov je povsod veliko. Ko je enkrat svet zasajen in je drevje

veliko, potem pač pravijo ljudje, da je ta vrt veliko vreden. Pri nas je še na tisoče oralov sveta, ki bi bil zelo ugoden za sadje in zdaj ne donša skoro nobenega vžitka. Zakaj ne bi tega ugodnega sveta s sekiro in lopato ne pripravil za sadje? Če eni morejo, zakaj drugi ne? Lenoba in brezbržnost sta naša največja sovražnika.

Ako pa donša svet s sadjem dobro zasajen tako lepe dohodke, zakaj bi ne porabili tudi boljšega sveta za sadje? Pri nas je sploh razširjeno mnenje, da tak svet skoro ničesar ne rodi, kar je napačno, kakor kaže skušnja drugod.

Prav dobro bi bilo, ko bi začeli sadje nasajati ob javnih cestah. Bo dejal marsikdo: »Potem bodo gotovo vse otroci in razni uzmoviči doli spravili. Za take se pač ne splača delati.« — Če ima kdo v celi vasi sam zgodnja jabolka ali posebne hruške, jih bodo gotovo razni mali in veliki junaki izklattili. Če je pa sadje povsod in jeseni zrelo, še nobenemu na misel ne bo prišlo, da bi ga šel krasti. Ravno tako bi bilo tudi z javnimi nasadi. Če se pa revni otroci ali tuji berači sadja iz javnih nasadov najedo, potem drugega ne bodo potrebovali. Z malo pazljivostjo bi se tudi dalo precej odvrniti poželjne po tujem blagu.

Kaj pa v letinah, ko se sadja ne bo prodalo, kam bomo pa takrat z njim? Že lani smo videli, kako je hudo, če je sadja preveč. To je prav nepotrebna skrb, dokler nam naša usta in naši želodci ostanejo. Sadje je najboljša in najcenejša domača hrana in pijača. Čemu zaklade proč metati in dobiček tujcem dajati? Naj imajo Judje svoje žganje, Kitajci svoj čaj, Nemci svoje pivo mi pa napravimo vzgledne moštarne in sušivnice, pa nam ne bo sadja nikdar preveč. Le nekaj sodov bo treba pre skrbeti in nekaj pregrad, da se pride lek spravi.

Razen lepega polja in krasne ži vine ni skoro nobena reč gospodarj

tako v veselje in ponos kakor lep sadni vrt. Tu je njegovo srce, njegovo veselje. Še na misel mu ne bo prišlo, da bi šel v Ameriko.

Da se pa začne v vsakem kraju resno delo, bo treba povsod napraviti pri šolah sadne vrte, ki se imajo porabiti izključno le za sadjarstvo. Šolski vrti bi se ne smeli porabiti za noben drug namen. Če so učitelji pri tem na škodi, naj se jim dá na drugi način odškodba. Na šolskem vrtu se zasadijo vrste, ki so za tisti kraj najbolj priprave. Vsak šolar se mora naučiti sam cepiti. Da bodo imeli večje veselje, naj se jim dá z izpustnico tudi nekaj dreves. Drugim gospodarjem bi se drevesa dajala po primeroma nizki ceni. Če ni šolskih vrtov, naj se napravijo občinski ali zadružni. Mnogo je tudi razumnih posestnikov, ki so si sami napravili prav lepe nasade za divjake in cepe. Gotovo se bo moral deželni zbor pečati s tem važnim vprašanjem.

Splošno vlada pri nas velika napaka pri sadjarstvu, ko hoče vsak imeti toliko vrst kolikor dreves. Tako zmešano sadje ima v trgovini veliko manjšo vrednost in je slabše tudi za mošt. Kot namizno sadje se mora dobro prodati le blago, ki je res okusno in skoro čisto enako. Če imaš dobro vrsto, boljši so kisli kakor sladke, zasadi le to, da boš vse naenkrat spravil. To je sicer malenkost, ki pa v trgovini zelo vpliva.

Detelja kot hrana prašičev.

Vsaka gospodinja vé, kako lepo rastejo prašiči, če dobivajo redno le nekaj posnetega mleka ali vsaj siratke. Vsak liter posnetega mleka je za prašiče vreden 4 vin. Toda kaj pomaga, priporočati posneto mleko, če ga pa ni. »Kjer nič ni, še cesar pravico zgubi,« pravi naš pregovor.

Za take suhe čase imamo dobro nadomestilo v nemški detelji lucerni. Znano je, da krave najboljše molzejo spomladi, ko se enkrat detelja, posebno lucerna prične. Ta ima v sebi vse redilne snovi, ki pospešujejo dobro molžo.

Kmetje so začeli misliti, da bi lucerna prašičem ne škodovala. Če mleka ni, naj pa prašiči isto jedo, kar mleko naredi, seveda brez kravjega želodca. Začeli so pokladati prašičem lucerno, ki so jo prav hlastno žrli. Če kak ščetinar detelje ne mara, je to gotovo znamenje, da ni dosti prida. Dali so torej zjutraj puišom malo druge piče, čez dan pa samo deteljo. Prašiči so krasno uspevali in dela je bilo za polovico manj, ko se detelja kar naenkrat pokosi in položi. Drugi so šli še za korak naprej. Znano je, da morajo biti plemenske živali veliko časa na prostem. Čim večkrat bo zunaj na solnčni svetlobi, ki ima posebno moč na rast in zdravje, boljša bo. To je dokazano pri goveji živini, prašičih in

vseh drugih živalih. Začeli so torej prešiče po lucerni pasti. Ogradili so prostor za par dni in gori prešiče spustili. Da niso preveč njive razrili, so jim napravili na vilice male obode! Na enem kraju se pasejo nekaj dni, potem se ograja naprej prestavi. Paša prešičev se je prav izvrstno sponesla. Eden najboljših prešičorejcev, Hoeš, čegar pasma se s prav lepim uspehom razširja zdaj po naši deželi, je vse dosegel le s pašo po nemški detelji. Taki prešiči, ki veliko detelje povžijejo, so pogosto na prostem, ne poznajo kostnice, one žalostne bolezni naše zanikrnosti, zavoljo katere je treba vsako leto prezigodaj in v zgubo prodati na tisoče prešičev.

Zakaj bi še pri nas ne poizkusili? Sam sem pokladal prašičem deteljo z najboljšim uspehom. Opoldne jim nikdar ni treba kuhanega dajati.

Treba bo torej letos veliko lucerne sejati. Ta in vsaka detelja ljubi izprana tla. Če ni apna v zemlji, ne bo uspevala. Da se sam prepričaš, če je v tvoji njivi dosti apna, kupi si solne kisline (Salzsäure) in jo vlij nekaj kapljic na prst. Če se pokadi, je to dobro znamenje, če se ne, ga je premalo in boš moral dobro apniti, da bo dosti pridelka. Seveda se nam gnoja in semena ne sme škoda zdeti.

Koliko povžijejo mesa na Pruskem.

Znano je, da imajo Nemci radi meso, znano tudi, da so zadosti petični, da ga kupijo. Uradne številke iz javnih klavnic nam to prav jasno dokazujejo. V javnih klavnicah so pobili:

	leta 1909. v primeri z 1908.	
Konj	102.950 glav; več	10.895 glav
volov	314.526 » »	21.461 » »
krav	1.089.111 » »	85.141 » »
bikov	341.128 » »	33.034 » »
telic in mlade		
živine	593.026 » »	71.840 » »
telet	2.723.358 » »	233.270 » »
prašičev	9.317.132 » manj	566.590 » »
ovc	1.657.927 » več	10.754 » »

Iz tega razvidimo, da pokončajo zelo veliko konj, govejega in pa svinjskega mesa. Na kilograme je bilo mesa:

Konjskega	24.193.250 kg
govejega	586.930.230 »
telečjega	108.934.320 »
svinjskega	791.956.220 »
ovčjega	36.474.394 »
kurjega	2.931.216 »

Le v enem letu se je poraba mesa, četudi so bili prašiči in druga živina izdatno dražji, pomnožila za 30.086.706 kilogramov. Če računamo na vsako žival mesa 200 kg, so v letu 1909 živali več porabili. To je za naše živinorejce veselo znamenje, da poraba mesa

še vedno raste in se za enkrat ni pravi nič bati, da bi živina posebno padla v ceni. V živinoreji je naša gospodarstva prihodnost. Na enega človeka na Pruskem pride skoro 40 kg mesa iz javnih klavnic. V tem pa ni meso od živali, katere so kmetje doma zaklali in meso iz tujine v Prusko vpeljano. Tega mesa je skoro ravno toliko, kakor onega, ki pride iz javnih klavnic. Lahko torej rečemo, da pojé v Nemčiji in Prusiji vsak državlján povprečno do 70 kg mesa. Ko si bomo sami gospodarstvo izboljšali, si bomo tudi mi lahko kaj boljšega privoščili. Bati se je le, da ne bi mnogi s tem priboljškom še prezgodaj začeli in s tem gospodarstvo oškodovali.

Vinarska zadruga.

Velike množine vina izborne kvalitete še čaka v kletih kranjskih vinogradnikov na kupca. Vzrok temu je dejstvo, da se izvrstni domači vinski pridelek veliko premalo na Kranjskem samem pozna, vsled česar se pri nas veliko tujega vina, katero se sicer glede dobrote z domačim nikakor meriti ne more, popije. Z ozirom na to si je »Kranjska deželna vinarska zadruga« v Ljubljani stavila hvalevredno nalog, delati za domača vina potrebno reklamo ter dovajati vinske kupce združnim članom, h katerim prištevajo večino krajevnih vinarskih zadrug in skoro vse večje vinogradnike Kranjske. Vinski trgovci, gostilničarji in zasebniki, kateri iščejo dobro vinsko kapljico, naj bi se te ugodne prilike obilno posluževali ter si rajši pristno in izoborno domače vino preskrbeli, kakor pa da segajo po tujem dvomljive dobrote. Obračati se je tozadevno na »Kranjsko deželno vinarsko zadrugo« v Ljubljani, katera vsakemu kupcu rada in popolnoma brezplačno pojasni, kje je dobiti razne vrste najboljših dolenskih, vipavskih in belokranjskih vin po nizkih cenah.

Naše mlekarne l. 1908.

Poljedelsko ministrstvo je izdalo ravnokar za leto 1908 svoje poročilo, iz katerega se razvidi delovanje mlekarne celega cesarstva. V naših mlekarnah smo pričakovali zaradi suše še slabših uspehov, kakor se nam kažejo v resnici. Saj so morali zavoljo pomanjkanja paše in slabe košnje mnogi gospodarji do polovice živine prodati. Da je pri slabi krmi tudi množina mleka nezadovolja, je čisto naravno. Saj krava le pri gobcu molze. Mnogi so morali celo poletje in jesen imeti živino le v hlevu in jo krmiti večinoma s slamo. Podatki za leto 1909 bodo gotovo še manj ugodni. Priobčujemo zopet podatke o mlekarnah po izkazu poljedelskega ministrstva.

Zaporedna številka	Ime in sedež zadruga	Kako se dela	Ustanovljena leta	Število zadrugnikov	Število deležev	Delež znaša v kronah	Množina l. 1908			Vrednost		Delalo se je (celo leto, ozir. nekaj mesecev)	Poroštvo z omej. ali neomejeno zavezo	Vpisana v zadrugni register ali ne
							mleka v litrih	izdelanega		poslopja	orodja			
								masla	sira					
1	Postojna ¹	ročno in električno	1898	135	149	10	191672	150	—	obč.	5333	celo leto	neomej.	vpis.
2	Kočevo	s parno turbino	1900	186	186	10	233750	350	1200	6924	133	"	omej.	"
3	Nova Sušica ¹	"	1907	163	163	1	102249	—	—	9181	6700	"	neomej.	"
4	Smihel ¹	"	1902	377	377	6	110265	—	—	10620	6430	"	omej.	"
5	Prestranek ²	"	1904	126	126	10	208324	—	—	26800	4860	"	"	"
6	Škofja Loka ¹	"	1900	75	112	6	860669	—	—	22092	4354	"	"	vpis.
7	Poljane ¹	"	1901	83	83	1	241908	—	—	12000	8000	"	"	"
8	Selca ¹	ročno	1902	112	132	6	160000	5900	—	obč.	2450	"	"	"
9	Sorica	z vodno silo	1900	33	79	6	25000	1065	—	2388	815	6 mesecev	"	"
10	Dolsko	s parno turbino	1902	184	233	6	183595	7624	—	6484	4193	celo leto	"	"
11	Krtina	ročno	1903	75	94	6	140658	5799	—	obč.	2610	"	"	"
12	Moravče	s parno turbino	1901	236	825	1	95468	2755	3140	—	5119	"	"	"
13	Prevoje	ročno	1902	198	229	5	139264	5878	—	"	930	"	"	"
14	Rova	s parno turbino	1901	115	131	6	138817	6422	—	"	4297	"	"	"
15	Dobrepolje	ročno	1896	277	277	10	56232	2010	600	2450	1550	"	"	"
16	Dobračevo	"	1903	61	89	5	94922	3714	—	obč.	1376	"	neomej.	"
17	Ledine	"	1898	56	102	6	53552	2241	—	716	723	"	"	"
18	Ziri	"	1898	102	135	4	50786	2031	—	8000	1500	"	"	"
19	Vršnik	"	1902	40	72	6	46854	1951	—	3000	2500	"	omej.	"
20	Trnovo	s parno turbino	1896	367	418	20	335937	7	53	20000	9070	"	neomej.	"
21	Zagorje	"	1901	175	177	12	51833	—	—	3211	5148	"	omej.	"
22	Naklo	ročno	1903	91	131	6	185928	7967	—	obč.	898	"	"	"
23	Predoslje ²	"	1906	72	85	6	180000	630	—	"	2500	"	"	"
24	Trboje	"	1906	132	132	—	131638	5525	—	"	1380	"	neomej.	nevpis.
25	Cerklje I	"	1906	57	63	—	58041	2201	1300	122	1337	"	omej.	vpis.
26	Cerklje II	"	1906	188	188	6	181144	7765	—	obč.	2000	"	"	"
27	Svetje-Medvode	s parno turbino	1902	302	260	2	673597	1197	4809	"	—	"	"	"
28	Stari trg	"	1899	234	255	20	73994	187	3750	"	8764	"	"	"
29	Brezovica ¹	"	1905	215	227	6	437643	—	—	"	20000	"	"	"
30	Dobrova ¹	ročno in s parom	1905	119	158	6	244419	—	—	1639	4653	"	"	"
31	Izlake	ročno	1899	80	80	10	79667	518	650	obč.	2000	"	"	"
32	Sv. Gora	s parno turbino	1906	84	149	6	126066	1588	10799	—	4700	"	"	"
33	Rovte ¹	ročno	1902	171	171	2	193034	—	—	3808	448	"	"	"
34	Logatec (spod.) ¹	s parom	1898	418	634	10	1156841	179	335	14868	6556	"	"	"
35	Planina ¹	ročno	1899	108	121	10	81250	—	—	obč.	1472	"	"	"
36	St. Rupert ¹	ročno in parno turbino	1908	75	121	10	—	—	—	21300	3200	"	"	"
37	Duplje	s parno turbino	1908	31	59	10	82623	3407	—	8800	4500	"	"	"
38	Borovnica ¹	ročno	1906	92	105	3	146000	—	—	obč.	500	"	"	"
39	Horjul	s parno turbino	1903	152	176	6	154863	3400	—	—	3850	"	"	"
40	Vrhnika	s parom	1904	447	447	10	576678	1200	2500	47000	20000	"	"	"
41	Sv. Jost	ročno	1907	20	46	2	51637	2249	—	obč.	737	"	"	"
42	Fuzine ¹	"	1878	100	100	10	157570	—	—	1000	200	6 mesecev	neomej.	"
43	Gorje ¹	s parno turbino	1906	78	80	6	20000	—	—	obč.	5000	4 mesece	omej.	"
44	Češnjica	ročno	1878	75	60	12	60631	—	4660	1600	800	5 mesecev	neomej.	nevpis.
45	Srednja vas	"	1891	42	42	10	71000	5560	—	2800	800	"	"	"
46	Mošnje	"	1905	80	123	10	95012	100	—	1625	3565	celo leto	omej.	vpis.
47	Nomenj	"	1875	14	63	—	5370	—	524	200	225	3 mesece	"	"
48	Podjele ²	"	1880	15	—	—	8954	—	828	obč.	—	1 1/2 meseca	neomej.	nevpis.
49	Polje	"	1878	19	19	5	24433	—	1950	2000	560	4 mesece	"	"
50	Ravne	"	1877	14	—	—	30000	—	185	1000	250	"	"	"
51	Ribno	"	1906	16	22	5	3127	—	301	obč.	147	3 mesece	omej.	vpis.
52	Savica	"	1886	40	40	—	43710	—	3848	7000	1200	5 mesecev	"	nevpis.
53	Selo	"	1888	20	65	10	18405	—	1300	600	400	4 mesece	"	vpis.
54	Boh. Bistrica ¹	"	1877	33	25	—	29375	—	2609	2864	1250	"	"	"
55	Britof	"	1906	65	86	4	27093	—	—	obč.	1200	celo leto	omej.	vpis.
56	Hrušove	"	1899	190	190	10	224560	42	3250	5015	1814	1 mesec	neomej.	"
57	Landol	"	1903	50	38	10	53000	250	2140	obč.	1650	celo leto	omej.	"
58	Senožeče ²	"	1901	120	183	4	204920	—	—	1844	2000	"	"	"
59	Komenda	ročno in vodno silo	1905	239	245	5	376076	21638	—	obč.	6000	celo leto	"	"
60	Mengeš	s parno turbino	1905	179	183	5	301745	12488	—	"	4419	"	"	"
61	Tuhinj	z vodno silo	1905	63	82	6	55267	2486	—	"	2287	"	"	"
62	Radomlje ²	"	1903	161	185	5	286621	12541	—	"	2584	"	"	"
63	Skarucina	s parno turbino	1905	163	213	5	313571	12205	—	"	2661	"	"	"
64	Šmarca	z vodno silo	1905	105	105	5	150430	5700	2046	2104	2080	"	"	"
65	Vodice	s parno turbino	1906	160	171	5	286598	11819	548	2760	4085	"	"	"
66	Št. Lorenc ¹	"	1907	108	108	10	270660	7070	—	2800	6000	"	"	"
67	Št. Vid	s parom	1907	82	82	10	352514	6591	8167	obč.	7500	"	"	"
68	Št. Vid pri Vipavi	s parno turbino	1907	98	98	10	84476	—	—	4244	4244	"	"	"

¹⁾ prodaja mleka in natur.
²⁾ po prejšnjih letih.

Skupno so torej dali vse mlekarne 21.892.008 litrov mleka. Vsi zasebniki so ga še vseh tega dobili 1.379.576 l. tako da mnoga mlekarstva vsega mleka, ki se je v mlekarne prineslo 23.271.584 litrov. Leta 1907 ga je bilo v mlekarinah 22 milijonov 471.483 litrov izkazane. Pri tem je bila pa občutna pomoč pri mlekarstvu v Mariboru, ki je imela skoraj 700.000 litrov mleka prvega izkazane. Zasebniki so ga imeli leta 1907 705.890 litrov, torej je bilo l. 1907 vsega pridelanega mleka 21.376.177 — 700.000 = 21.676.177 litrov. Gotovo smo torej leta 1908 v mlekarstvu napredovali, čeprav je bila tako suša kotnja in puša. Število zatrudniteljov se je povečevalo od 7545 leta 1907 na 8501 leta 1908. Povečalo se je torej za 956 učov, kar je gotovo napredek. Če računamo liter mleka po 12 vin, vidimo, da so dobili učje mlekarov na vsakega mleko 1.392.589 kron 8 vin za mleko. Če preračunamo še porabo mesa in trgate, ki tukaj ni izkazana, imamo pa gotovo vsaj še tako množico dobrih krono za vse mleko leta 1908 do tri milijone kron. Sama Ljubljana porabi na leto do pet milijonov litrov, vrednih do 600.000 K.

Pregled po sodnih okrajih nam kaže, kjer se je posebno poznala suša. Pogledamo pomembne sodne okraje.

Gorenjska	1908	1907
Kamnik	1.770.308 l.	1.801.816 l.
Radovljica	507.567 .	729.875 .
Brdo	697.802 .	1.514.512 .
Kranj	1.410.348 .	1.315.271 .
Trzin	82.632 .	26.000 .
Cela Gorenjska	5.814.317 l.	6.687.087 l.

Napredovala je torej za 829.720 l. v rezultatu pa to za 127.720 l.

Notranjska	1908	1907
Ptuj	846.390 l.	1.250.139 l.
Krka	246.114 .	207.836 .
Bar. Bistrica	387.770 .	245.802 .
Loč	73.994 .	103.142 .
Ljubljana okraj	682.082 .	607.094 .
Logatec	1.431.125 .	1.609.951 .
Vrhnika	629.178 .	694.993 .
Senčiči	505.573 .	555.339 .
Vipava	84.476 .	— .
Cela Notranjska	5.190.592 l.	5.587.187 l.

Vidimo iz tega, da je Notranjska kljub temu, da je bila ustanovljena mlekarstva v St. Vidu pri Vipavi napredovala za 346.535 l.

Dolenjska	1908	1907
Laško	56.232 l.	62.000 l.
Litija	205.733 .	151.392 .
Trzinje	270.660 .	112.131 .
Vilnja gora	352.514 .	180.700 .
Cela Dolenjska	885.139 l.	506.223 l.

Dolenjska je torej napredovala za 378.916 l. Suša je bila seveda na Dolenjskem posebno občutna. Mlekarstvo se je pa ravno kar začelo razvijati in je kljub pomanjkanju krme doseglo lepe uspehe, čeprav se še od daleč ne more meriti z Gorenjsko in Notranjsko.

Imeš naslednjaki so oglašili:

Bola + Posnjani	108.215 l.
Fr. Kurjak + Šenčurja	147.100 .
S. Gregorič + Podkorenec	126.101 .
Fr. Kašak + Grunpaja	219.100 .
Dr. Rus + Grunpaja	200.100 .
Lande + Lavarici	70.100 .
G. Sagorčar + Taceur	50.100 .
Migolič + Umr	215.000 .
A. Šerak + St. Vidu	60.100 .
A. Štupar + Veliki Laki	17.400 .
Eich + Grunpaja	145.000 .
Skupno	1.379.576 l.

V letu s tako sušo smo lahko pogumno napredovali z uspehi naših mlekarov. Mnogi so se bali, da se bodo cene mlek, ki se povečajo število mlekarov. Če se ravno napreduje. Cene mlečnih izdelkov gredo vedno naprej, kar je čisto naravno. Predelavstvo mest se vedno bolj razvija.

Raba gnojnice.

Posebno primorska mesta Trst, Boka in Pulj se hitro razvijajo, ker se naša prekomorska trgovina vedno veča. Kakor sosedu imamo prvo pravico do ura, kjer se mleko splošno veliko boljše plača, kakor na Dunaju ali v čeških mestih. Nadalje porabi veliko Opatija in druga zdravilišča ob morju. Za enkrat ni prav nobenega strahu, da bi bilo preveč mlečnih izdelkov, če se osnujejo nove mlekarne. Ker imamo povsod le male mlekarne, očitajo po pravici našemu maslu, da se ne more meriti z najboljšimi izdelki drugih dežel. Dobro bodo gotovo uspevale velike mlekarne, ki imajo po več tisoč litrov mleka na dan. Če so kje male mlekarne blizu skupaj, bo kanalo odpraviti vse v enem obratu, kar zmanjša stroške in zboljša khalo.

Dosedaj pogrešamo v deželi najbolj dobrih sirarn. V boljše prodajalne in finejše hotele domačega sira doslej niso marali, ker je glade očrta daleč, daleč za pravim ementalcem. Zda se obeta v tem velik preobrat. Mlekarstva sveta je osnovala vzorno sirarno pri Fufini v Bohinju, kjer bo pristni Švicar izdeloval sir po švicarskem načinu. To bo valno tudi za druge kraje, kjer pridejo marsikdaj v zadrego z oddajo masla ali mleka. Naši ljudje hočejo precej denar imeti. Pri siru je nemogoče precej plačati, toda pozneje je tem boljše. To je pa tudi najtežja vrsta mlekarstva, ki zahteva res izkušenih, spretnih in delavnih sirarjev. Na Dunaju bi menda posebno radi videli razvoj sirarn, da se zmanjša tuji uvoz.

Pri cilju še nismo, blifje vendar prihajamo.

Po pravici se našim kmetom očita, da premalo skrbijo za najboljše domače gnojilo, ko pustijo, da jim skoro vsa gnojnica odteče. Gnojnica ima v sebi dušik, ki ga vse rastline tako nujno potrebujejo, in kali, katerega v

kajniku in kalijevi soli drago plačujemo. — Kakor pred sto leti, je še zdaj iz kleva napravljen odsek skozi kak nerodoviten svet kar na cesto ali v potok. Vedni naših gospodarjev gnojnice skoro prav nič ne zaletajo. Na sto in sto kron je tako vsako leto zgrubljenih.

Koncem letošnjega leta bo ljudsko število. Popisovalo se bo tudi število živine. Tu se bo pokazalo, če smo napredovali v zadnjem desetletju. Da bo pa mogoče zadosti živine imeti čez zimo, bo treba zdaj dober pogovoriti, ker samo od sebe nobe več rasti, saj dobro ne. Da je število živine v deželi jako valno vprašanje, se je v zadnjem času pokazalo. Po množini goveje živine leta 1900 bodo dobili pomembne debele del od onih devet milijonov, katere bo dalo ministrstvo za pospeševanje živinoreje. Mi bomo dobili po številu naše živine v enem letu 123.000 K. Ko bi imeh več živine, bi tudi več dobili.

Naj torej vsak kmet napravi precej gnojno jamo za gnojnice, ki mora biti pa zgoraj z gnojem naprta, ker drugače izhlapi amoniak. Brez njega je gnojnica le malo vredna. Če je pa ta ves notri, je vsakih 100 litrov gnojnice vrednih 1 K.

Umni kmetovalci rabijo za ohranjenje amoniaka v gnojnici razna sredstva. Najbolj se je doslej izkazal belzinski vitriol, ki se prav po nizki ceni dobi. Zdrobi se v prah, v škafu se zmeša in to nadaljuje, da je ves porabljen. Gnojnica postane čisto črna in gosta. Ves amoniak se ohrani v njej. — Zmekati se pa mora precej, ker pade drugače na dno in nič ne koristi.

Napačno je pa ravnanje nekaterih preveč gorečih kmetovalcev, ki hočejo vse le z gnojnico doseči. Gnojnici manjka fosforove kisline, katero moramo dodati s superfosfati. Če boš le z gnojnico gnojil, boš pobasi vso boljše travo, zlasti pa deteljo natri. Detelji ne smemo gnojiti z gnojnico, ker sama srka potrebni dušik iz zraka. Najbolj škoduje gnojnica lucerni. Če jo nimas kam dejati, zalivaj raje peso ali krompir z njo. Ako se vozi gnojnica pozimi na zmazla tla, ne bo veliko koristila, ker dušik ne more v zemljo in izpuhti brez koristi. Nekateri se bojijo gnojnice razvažati v vročih poletnih dneh. Če pridenes gnojnici na 1000 litrov 40 litrov vode, ne bo nobena vršina škodovala pri namakanju in škropljenju. Kdor je skusil, sam dobro ve, kaj radele na travnikih dobra gnojnica. Ako se rabi zraven še nekaj fosfata, se lahko dvakrat do trikrat toliko pridela. Če imas dobro gnojno jamo, moraš zato kupiti nekaj stotov fosfata in kalijeve soli, najbolje v razmerju 2 : 1 ali 3 : 1, in to potrositi po travnikih in njivah, kamor si gnojnico vozil. Naravnost neumna je pa misel, njivam gnojiti s samo gnojnico. Enkrat bo morebiti slo, pozneje se bodo njive uničile.

Žene in matere v našem delu.

II. ZNAČAJ NARODNIH DELAVCEV.

Pri vsakem narodnem delavcu zahtevamo razen zdrave pameti in čistega srca tudi

3. Pridne roke.

Lenuhi so največji sovražniki našega razvoja. Ko sem včasih gledal dela velikih mož in videl cele skladovnice knjig, katere so spisali, in pomislil na vse, kar so morali poprej prebrati, inisliti, delati in izkusiti, sem se nehote vprašal, kje so dobili čas? Vedeli, da je čas drag. S pridnostjo so vse dosegli. Poglejte dva dijaka v šoli. V isti šoli sta, enako nadarjena, v enakih razmerah. Eden postane imeniten gospod, čast domačega kraja, drugi je srečno dosegel čast kakšnega potepuha, katerega se domači sramujejo, če ga kdo le imenuje. Eden je delal in študiral, drugi le pil in pohajkoval.

Dva gospodarja sta v vasi skoro v enakih razmerah. Čez nekaj let je eden dogospodaril, drugi je za polovico pomnožil svoje premoženje. Čudno je, da ljudje, ki imajo največ opraviti, še najrajši pomagajo drugim v zadregi. Matere in dekleta, ki imajo vse gospodarstvo in domača dela najboljše opravljena, imajo še največ časa, da pridejo pogosto v cerkev. Pridne roke so podlaga pravega dela in resnične sreče. Vsi veliki možje, vsi oni veliki dobrotniki človeštva, vse dobre gospodinje so pridno delale od zore do mraka in poznale le v delu in spolnovanju volje božje največjo srečo. S človekom, ki rad dela, se da še vse napraviti, z onimi, ki srečo v gostilnah in zabavnih družčinah iščejo, prav ničesar.

Zato je pa za gospodarja največja nesreča, če dobi v hišo zanikrno ženo, ki rada dobro kuha in kaj boljšega je, za delo pa ne mara. Nasprotno bo ravno tako žena uboga reva pri lenem možu, ki se vda pijači ali ostane uboga tapca. »Ko bi mogel naprej vedeti, kakšen bo, saj bi se varoval,« poreče marsikdo. Le poglej, kako dela in kaj govori, ker se iz tega zpoznaš človekov značaj. Lenuh zjutraj težko vstane, prestopa se počasi, dela z nekim strahom, kakor bi gada prijemal, med delom postoji in stori le to, kar ravno mora. Pridni delavec je pa živahen, naglo dela, da se kar kadi, nobena stvar ni pretežka, ne da si oddihljeja in ne gleda okoli, dokler ni delo končano. Pridni človek govori najraje o svojem delu, gospodar o polju in živini, gospodinja o putah in prešičih. Sicer je res, da tisti, ki veliko govorijo, niso nikdar posebno pridni. Postanejo čenče, katere pri resnem delu nihče ne upošteva. Če se fant meni le o gostilnah, deklet o obleki in plesih, je s tem dokazano, da pridnosti manjka.

Za narodnega delavca je pridnost neobhodno potrebna. Bog ni zastoj

rekel: »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh.« Kar so ljudje dosegli, so z delom dosegli in v znoju iztrgali materi zemlji. Toda to delo rodi najčistejšo veselje notranje zadovoljnosti. Poglejte, koliko je še dela povsod! Zane-marjene hiše, notri umazano, polje slabo in mi reveži. Vse nas kliče na veselo delo za povzdigo domače hiše in domačega kraja. Mnogi bi sicer radi opravljali kako bolj imenitno delo, toda navadni delavec, priprosta dekla je pa vendar pre nizko. Ravno tvoje ponižno delo je zate najboljše.

4. Železna volja.

Pri delu človek čuti vse le mogoče ovire. Enkrat manjka časa, drugič ga družina vabi, rad bi si malo odpočil, kam pogledal, se malo pozabaval ali v krogu prijateljev se malo pozabaval, dolgo spal in vse drugo, kar je še za človeka prijetnega in dobrega. Delo se opusti. Marsikdo je lepo začel, pa ničesar dosegel. Pravi narodni delavec mora imeti železno odločnost in voljo, delu žrtvovati svoj čas in svoje prijetno življenje. Delati mora, če je tudi malo bolehen ali malosrčen. Rad žrtvuje nočno spanje, rad zabavo in vse drugo, da svoje delo konča. Kolikokrat se zdi, da je nemogoče in vendar gre prav lahko. V tem velikem delu se vedno bolj krepe moči, širi obzorje, množe uspehi in delavec je vesel, ker je izpolnil svojo dolžnost. Ne vprašaj se nobenkrat: Ali se mi ljubi, sem slabe volje, ali je prijetno? Mora biti, to je zadosti. Te železne volje manjka pri nas povsod. Le dobrovoljčke vidimo, ki bi radi vse storili, ki vse obetajo in so za vse dobro pripravljeni, ne storijo pa ničesar. Ta nestanovitnost je ena največjih napak pri ženskah, pri katerih je veselje do velikih del za skupni blagor pogosto od vremena odvisno. Reči pa moram, da sem poznal veliko več velikodušnih deklet in žena, kakor mož. Zdi se mi skoro, da je pijančevanje vzelo moškimi močnatost in značajnost.

Ta železna volja zahteva obenem, da se vsako prevzeto delo popolno opravi. Mnogi so radi povsod zraven, koder se kadi in časti, veseli so s kakšno odborniško častjo. Ne delajo pa nič in se ne brigajo za nobeno stvar. To so trotje, katere bi bilo treba kmalu vun pometati. Vsak, kdor je prevzel kako opravilo, ga mora popolno izpolniti. Ljudski zaupnik je in ne sme nad, ki so se vanj stavile, ogoljufati. Če še ne veš vsega, daj se podučiti. Glej, da dobiš pregled in tako svojo dolžnost natančno izpolniš.

5. Debela koža.

Prijetnega življenja gotovo ne bodo imeli dobri delavci, ki tudi za druge delajo. Težko je ljudi prepričati, da je kaj novega tudi pametno. Sicer imajo prav naše grče, ki ne verjamejo vsaki besedi, toda lastnim očem in lastni pameti se pa že sme verjeti. Kadar je pri tebi, bo vse pritrdil, kadar pride drugam, bo ravno nasprotno govoril.

Ko mu bodo drugi pravili, koliko bo imel škode, če bo zraven, se bo začel majati. Toda to še ni najhujše. Najbolj boli vsacega pravega delavca, ki res le iz ljubezni dela, ono ostudno obnašanje ljudi, ki sami nikdar ničesar zastoj ne naredijo in vse druge le po sebi sodijo. Ti ljudje niti razumeti ne morejo, da bi kdo iz ljubezni do revežev delal. Če boš pri združnem delu, pri gospodarstvu ali svoji hiši nesrečen v poizkusih, se ti bodo smejali in ti prav iz srca privoščili težave. S smehljajem vsegavednih modrijanov bodo govorili: »Saj smo vedeli, da je vse to le neumnost. Kaj se pa v vse vtakne? Mi znamo! Tega ni bilo prej.«

Če boš imel uspeh pri združnem delu, jih nobeden ne bo prepričal, da zastoj delaš. »Tisoče spravila, tam si polni žepe, od naših žuljev bogati.«

Naj ti gospodarstvo napreduje, ti bodo vsi nevoščljivi. Le sebe išče, samo za denar mu je. Če bi v lastnem gospodarstvu iskal dobička in večjih dohodkov, je to menda prav in vsi bi ga imeli posnemati, da bi ravno do tega prišli. Saj je pot dela in napredka vsem enako odprta.

Ko bi človek gledal na govorjenje ljudi, ne bi nikdar ničesar naredil za druge. Prijatelj, delavec mora imeti žuljave roke, narodni organizator pa debelo kožo kakor podplat, da jo ne proderejo vsi strupeni jeziki. Kdor se ozira na vsako čenčo in se zboji vsake besede, ne bo nikdar kaj posebnega napravil. »Kaj meni mar vse govorjenje, vse nasprotovanje. Izpolnil bom svojo dolžnost, če se svet podere, ki se pa še gotovo ne bo.« Ko bodo videli uspehe, ti bodo nazadnje tudi oni zbadljivci hvaležni.

Žal, da je takih jeklenih mož zelo malo. Ne vetra, še sapice, še besedice se ustrašijo. Tudi ženskam bo treba veliko, veliko dela, da svoj značaj izpopolnijo in si dobijo ono neprestrašnost, ki je vedno krasila velike žene.

Komaj je kaka žena toliko storila za svoj narod, kakor devica orleanska za Francoze. Angleži so imeli pred 500 leti skoro vso francosko deželo v rokah. Zadnja trdnjava Orlean je bila v največji nevarnosti, kralj Karol je brez odločnosti begal okrog. Imel je še štiri cekine premoženja. Vsi so obupali, ko Bog pokliče ponižno kmečko dekle, 17-letno Ivano, ki je bila najboljši in najpobožnejši otrok v vasi Domremi. Nebeški glasovi so ji govorili o nesreči domovine, da je žalosti jokala. Ko so ji isti glasovi zapovedali, naj gre pred oblegani Orlean in ga reši, je rekla: »Sem uboga deklica in ne znam konja sukati in vojske voditi.« Ko je spoznala voljo božjo in so ji nebeški prijatelji obljubili pomoč, je šla pred kralja, razodela njegove skrivnosti in pred vsemi učnimi možmi dokazala svojo vernost in božje poslanstvo.

Zdaj je šla v vojsko. Naprej so šli duhovniki, ki so prosili sv. Duha pomoči, potem devica visoko na konju v bojni opravi. Malo je govorila, veliko

molila. Povsod se je obnašala, kakor bi bila od mladosti na dvoru in v bojnih vrstah. Govorila je odločno, kakor z močjo višje oblasti. Skoro vsaki dan je bila pri spovedi in pri sveti maši. Vedno čista je v vojski vso razuzdanost z največjo strogostjo odpravila. Cele dneve je bila na konju in v bojih brez hrane. Zvečer je zavžila le košček kruha in nekoliko vode.

Angleži so se najprej smejali, potem kleli in prisegli, da jo bodo kakor čarovnico sežgali. Slabotna devica je vodila malo četo vojakov skozi močne trume sovražnikov. Z belo zastavo Matere božje in Jezusa je stala v najhujšem boju. Sama je bila vedno v prvih vrstah. Čudovito navdušenje se je polastilo ljudstva pri pogledu na priprosto kmečko dekle, ki je vodila kraljeve vojske od zmage do zmage.

Dosegla je, da so sovražnike premagali in kralja kronali v kraljevem mestu Remsu. Z belo zastavo je Ivana stala zraven pri kronanju in njen oče je bil tudi poklican. Prosila je kralja, naj jo zdaj pusti, pa ni bila uslišana. Vjeta od Angležev je bila na smrt obsojena in na grmadi sežgana. Umrla je kakor svetnica. Zadnje besede so bile: »Jezus, Jezus!« Eden sodnikov, angleški tajnik, se je tiho domu splazil z vzdihom: »Zdaj smo zmagani, ker smo svetnico sežgali.« Le njeno srce, ki je tako goreče Boga in domovino ljubilo, ni zgorelo. Ta čudež ni ganil sovražnikov, ki so njeni pepel s srcem vred v vodo pometali. Zdaj je znana po vsem svetu in bo kmalu svetnicam prišteta. Francozi je ne bodo pozabili. Po deželi ima spomenike.

Tudi naša domovina ima sovražnike, ki ji hočejo vse vzeti. Bog kliče na delo dobre žene in srčna dekleta, katerim ni le lastna korist, ampak skupni blagor pred očmi. Brez truda, brez znoja, brez vojske se pa še nikdar niso dosegli trajni uspehi. Bog nam kaže pot križa, po kateri bomo zmago dosegli.

Gospodarske drobtine.

Pismo nekdanjega učenca kmetijske šole na Grmu. Ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu je prejelo pričetkom tega leta pismo od bivšega učenca Fr. Br. v R. pri Pt. na Štajerskem, ki je vredno, da se doslovno objavi, da izvedo tudi širši krogi mnenje, ki ga imajo praktično delujoči gospodarji o vrednosti kmetijskega poduka. Dotično pismo se glasi:

Slavno vodstvo!

Blagovolite podpisnemu naznani, če še izhajajo »Dolenjske Novice« v Novem mestu? Ali jih še tiska gospod Krajec? Podpisani si jih namreč želi naročiti, da bi tako vsaj nekoliko zvedel, kaj je tamkaj novega, posebno pa, kaj je novega o nepozabnem mi zavodu Kranjske kmetijske šole na Grmu, kjer

sem preživel najlepše dni svojega življenja, dnevi, katerih se vedno z največjo hvaležnostjo spominjam; kajti spominjam se jih z veseljem, kot onih mladostnih dni, katere sem moral pred odhodom v kmetijsko šolo preživeti pri svojih stariših. Zakaj vse to veselje in hvaležnost, njega vzroke, mi ni mogoče danes izraziti, ali ob priliki bom to storil. Povedati mi bo to sedaj tem lažje, ker bo z letošnjo »Svečnico« že preteklo 10 let, kar sem svoj gospodar in sem se lahko sam prepričal in skusil, v čem je kmet, ki se je kaj učil, na boljšem od drugih, ki pravijo in vedno trdijo, da se kmetu ni treba učiti. Z največjim spoštovanjem Vaš Vam vedno hvaležni učenec Fr. Br. — Objavili smo to pismo edino le s tem namenom, da bi se bolj in bolj cenila korist kmetijskega poduka pri naši kmetijski mladini in da bi se naši gospodarji raje odločili pošiljati svoje sinove v kmetijsko šolo na Grm.

Kmetovalci bodite previdni pri nakupu sadnih dreves!

Na naših spomladnih semnjih po deželi so prav mnogokrat celi vozovi dreves na prodaj.

Ako si ogledaš iste natančneje, opaziš, da so navadno zelo šibka, nepravilno vzgojena, s slabimi, že napol suhimi koreninami, tudi niso dostikrat etiketirana. Ako vprašaš za razne vrste, ima prodajalec vse, kar želiš in ti označi eno in isto drevo sedaj za mošankarja, potem za rajneto, kalvila itd., katere vrste pač misli, da potrebuješ. V resnici pa ne ve sam več, katera vrsta da je. Prodajalec je največkrat samo prekupčevalec s sadnim drevjem, ne pa vesten sadjar. Kupil je izmeček, katerega po semnjih ponuja kmetom od kakošne zakotne drevesnice. Ker se taka drevesa, posebno proti koncu semnja, ponuja kmetom že za vsako ceno, porabi ta z veseljem priliko, si kupi in posadi ta cena drevesa, katera mu je prodajalec tako hvalil, v nadi, da mu bodo v par letih donašala obilo najboljšega sadja. A revež se bridko vara. Ko drevo čez nekaj let prvič obrodi, sprevidi na svojo žalost, da je kupil in sadil drevo ničvredne vrste, vidi, da je bil grdo goljufan. Umevno je, da mu to vse veselje do sadjereje vzame ter pusti isto v nemar v svojo veliko škodo. Kedor se pa takemu razočaranju in škodi izogniti hoče, naj bode previden pri nakupovanju sadnih dreves. — Ako si sam ne ve svetovati, naj vpraša veččega zanesljivega znanega mu sadjarja za svet. Ne ve za tacega, naj se obrne na potovalnega učitelja, zadrugo, kmetijsko družbo, kmetijsko šolo itd. Vsi ti mu bodo radi in dobro svetovali, katere vrste sadnih dreves naj sadi, in kje iste dobi. Nekoliko višja cena naj ga ne straši! Varčnost tukaj ni na mestu ter se navadno bridko maščuje. Sadnih dreves od neznanih mu prodajalcev na semnjih pa naj nikdar ne kupuje. Tako drevje je tudi za stonj predrago.

Ali se spleča prešiče cepiti? Znana »rdeča bolezen« preti uničiti našo kranjsko prešičorejo. Zato so se gospodarji tupatam že posluževali »cepljenja« zoper »rdečico«. Kaj je s to rečjo? Eni pravijo, da pomaga; drugi, da nič ne pomaga. Deželni živinozdravnik Pavlin je podal pri »Kmetijski družbi« precej zanimivo poročilo o cepljenju prešičev v letu 1909. V 133 občinah se je cepilo 10.351 prešičev. Od teh je zbolelo 73 prešičev in poginilo 28 prešičev. Po cepljenju ostanejo prešiči samo pet do šest mesecev zavarovani. Po tem poročilu se je cepljenje dovolj dobro obneslo. Poginilo je na 300 cepljenih prešičev komaj eden.

Možje — brez hlači Ali so tudi taki? Tudi! To so tisti radi zapravljanja sodnijsko »preklicani« gospodarji. Vseh je 325 na Kranjskem. Ti so nekaka živa priča, kako alkohol poniža človeka. Ni lepo, če možu hlače vzamejo. Zato tudi pri sodnijah tega ne store brž, ampak šele tedaj, ko je kdo skoro že vse zapravljal.

Posnemanja vredno. Iz New-Yorka poročajo: Tukajšnja tvrdka Aleksander Smith & Sons Carpet Co. v Yonkers je razdelila med svojih 350 delavcev vsakemu posebej denarno nakaznico, glasečo se na 1.000 dolarjev. Na ta način je imenovana tvrdka razdelila med svoje delavce svoto v znesku 350.000 dolarjev, kakor je določila pokojna Mrs. Eva Smith Cochranova v svoji oporoki. Denar so dobili le oni delavci, ki so delali pri imenovani tvrdki po 20 in več let. V tovarni dela 7.000 delavcev. Mrs. Cochranova je umrla v minulem februarju in je ostavila premoženje, ki je vredno 8.000.000 dolarjev. Denar pokojnice je razdelil delavcem sin pokojnice Aleksander, ki je prevzel vodstvo tovarne svoje matere. V kolikor je znano, so denar dobile večinoma delavke. Tudi brat pokojnice, ki je umrl pred devetimi leti, je razdelil pol milijona med svoje delavce, katerih nekateri so dobili po 5.000 dolarjev.

Smešnice.

Črv. Sluga, ki je gospodarja in njegove sitnosti že več let prenašal, se ne more več zdržati, ko je zopet kregan in pravi: »Saj se še črv zvija, če kdo nanj stopi.« — Gospod: »No, če že hočete biti črv, mi je tudi prav, pa črv vendar tako ne vpije!«

V družinski sobi. Dekla: »Naš gospod se je hotel od gospe ločiti — danes so pa njegovi in njeni stariši tukaj!« — Hlapec: »O, že vem — pravna konferenca!«

Neverjetnost. Gospod: »Ali verjamete, kar se pripoveduje o nekem slikarju, da je tako natančno naslikal pajčevino na strop, da se je dekla več ur ubijala z metlo, da bi je omela?« — Gospa: »Mogoče, da je bil kdaj tak slikar; ampak da bi se kaka dekla več ur s tem mučila, — tega kratkomalo ne verjamem!«

Nekaj moram zadeti. Gospodar: »Ne vem, kaj pomeni vozal pri moji ruti!« — No, fanta bom pretepel, staro vjezil, in prijatelja na posodo prosil. Ena izmed teh treh reči mora biti pravo!«

Pravi vzrok. »Naš štacunar ima pa res zelo krive noge!« — Tovariš: »To ni nič čudnega; saj vidiš, koliko je blaga v štacuni — in vse to sloni na njem!«

Trgovina s semeni na debelo in drobno

Sever & Urbanič

v Ljubljani, Marijin trg

(nasproti frančiškanske cerkve)

priporočata svojo najpopolnejšo zalogo 327

zanesljivih semen

kakor: domačo deteljo, lucerno ali nemško deteljo, rudečo deteljo, velikansko krmilno peso, korenje za krmo, vsakovrstna travna semena, mešanice za suho in mokro zemljo, semenski oves Ligovo, zelenjadna in cvetlična semena na vago in v vrečkah po 10 in 20 vinarjev, pristno gorenjsko repo, čebulček, rusko laneno seme, rafijsko ličje, cepilni vosek, drevesni karbolinij itd.

Cenovnik pošiljava na zahtevo zastoj.

Brázay Francovo žganje

lajša bolečine pri revmatizmu, protinu, glavobolu (migreni), ischiji, trganju v udih, utrdi meso in mišice, ojači živce in krepi kožo, odstrani izpadanje las in vsako tvoritev luskin. Dobi se povsod v zelenih varstveno zavarovanih steklenicah po K 2— in 1'20. Zahtevajte izrecno „Brázay Francovo žganje“ in odvrnite vsa ponarejanja!

306

Za ustanovitev večjega tovarniškega podjetja v bližini kolodvora na Spodnjem Štajerskem ali Kranjskem

— se iščejo primerni —

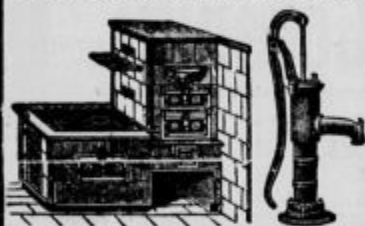
veliki prostori

— za več let v najem. —

Priklopljenje na parno moč ali elektriško silo se želi. - Prijazne ponudbe pod šifro »W. L. 6109 na anončno pisarno: RUDOLF MOSSE, DUNAJ I. 745 3-1

Trgovina

špecerijskega blaga, moke, špirlita, raznovrstnih barv, laka, firneža itd., na drobno in debelo.

Zaloga

železa, želez. šin, traverz, Roman in Portland cementa, železnih peči, kotlov, tehtnic, sesalk in cevi za vodovode, štedilnikov, mrež za ograje, nagrobnih križev itd. Sploh vse železnine. - Dobra posrežba, nizke cene.

A. Sušnik

Ljubljana, Zaloška cesta št. 21.

Prvo slovensko podjetje za naprave električnih central.

Izvršuje elektr. naprave z vodno silo, na par, z bencin-motorji s surov. oljem.

Usakovrstne transmisije za mline, žage itd.

Poprave bencin-motorjev, avtomobilov, elektro-motorjev, dinamo- in parnih strojev.

Poprave v tiskarnah in pivovarnah.

Naprava transporterjev za opake po najnovejšem sistemu, kakor tudi aparati za rezanje strešne opeke in opeke za zid — patent Marzola.

Izvršuje vsa strojna in mehanična dela točno, solidno in po nizki ceni.

704 Načrte in proračune na zahtevanje. 6-1

D. FAKIN strojno ključavnice in podjetje za elektr. naprave Ljubljana, Poljanska cesta št. 67. - Telefon št. 73.

Delniška družba pivovarne

„UNION“

priporočeno marčno, carsko dvojnato marčno in eksportno pivo priznano dobre kakovosti. 888

Tropine in sladne cime kot najizbornejša piča za živino

Ljubljana, Spodnja Šiška.

Edina izborna priložnost za nakup za trgovce in krošnjarje, razpošilja se tudi zasebnikom.

40 m razn. ostankov 16 K

Cefir v krasnih vzorcih za srajce, bluze itd. Modrikasto blago za kuhinjske predpasnike in domače obleke. Kanafas za posteljne prevleke v živahnih barvah. Oksford za moške srajce, trpežen. Delen iz bombaža v krasnih vzorcih za bluze in obleke. Platno, belo izborna kakovost. Pepita blago za bluze in obleke. Vsi ostanki brez napake in z jamčeno pralno. Dolgost ostankov 3 do 10 m. Nikake rizike. Za nepovoljno denar nazaj. Cez 1000 priznanih pisem. Od ostankov ne pošiljam vzorcev.

40 metrov finega perilnega platna za živотно in postelj. perilo K 18'50

Rjuhe brez šiva 130 cm široke, 225 cm dolge, z jamčeno platno, nedosežno dobro blago, komad K 2'50. Najmanjše naročilo 6 kosov. Pošilja po povzetju

Tkalnica platna Julij Kantor,
Baby pri Nachodu, Češko.

Platno za srajce in rjuhe

1 kos 23 metrov dolg, 88 cm širok, fino čisto platno K 18'50
1 kos 23 metrov dolg, 88 cm širok, fino čisto platno 1a K 16'50
pol tucata, čisto platnenih rjuh brez šiva, 150 cm široke, 225 cm dolge . . . K 15'50
40—45 m pralnih ostan., 3—20 m dolgi K 17'—
razpošilja tovarna platna

Ant. Marschik, Glesschübel
778 pri Novem mestu na M. 10—1

Sukneno in modno blago za moške obleke, volneno gladko in lepo pisano v vseh barvah za ženske obleke, perilni delen, batist cefir in kambrik za bluze in krila.

Došlo v veliki izbiri
514 po ugodni ceni

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva, (Spitalska) ul. 5.

NAJBOLJSI ČESKI IZVOR!

Geneno posteljno perje!

1 kg sivega skubljenega, do-
brega perja . . . K; 1 kg boljlega
K 2'40; polbelega K 2'50; be-
lega 4 K; belega skubljenega
K 5'10; 1 kg izredno finega,
snežnobelega, skubljenega K
6'40 in 7 K; 1 kg sivoga puha
6 K in 7 K; 1 kg belega puha
10 K; najfinejši prsi puh
12 K. — Pri odjemu 5 kg se pošlje franko.

Dovršene postelje
zelo napolnjene, iz zelo gostega
jako trpežnega rdečega, modrega
belega ali rumenega nanking-bлага, 1 pernica, 1-0 cm dolga,
110 cm široka z 2 blazinama, vsaka -0 cm dolga in 5-cm široka
napolnjena z jako lepim, mehkim perjem 10 K; izredno finim
polpuhom 20 K; z najfinejšim sivim puhom 24 K; posamezne
pernice 10, 12, 14 in 16 K; blazine 10, 12 in 14. — Za neprim.
denar nazaj. Zamenjava dopustna. Po povz. od 12 K višje franko.

S. BENISCH v Dešenici št. 71, Cechy.

Ceniki zastoj in franko.

300.000 smrečnih sadik

izredno lepih, triletnih, prodaja 1000 à 5 kron
krajni šolski svet v Postojni. 836

APNO.

Jožef Steh in Matija
Hočevnar, Dobropolje,
izdelujeta apno v vsaki
množini; za dobro blago se jamči. Cena po do-
govoru. 743 3—1

Bradyjeve želodčne kapljice

s podobo

Marijacejske Matere Božje

kot varstveno znamko, zato zvane Marijacejske
želodčne kapljice

so najboljše, skozi 30 let preizkušeno sredstvo proti
motenju v prebavi vseh vrst, gorečici, zaprtju, glav-
bolu in težkočam v želodcu, tvoritvi želodčne kisline itd.
Dobi se v lekarnah za ceno K 1'80 in K 1'40. Raz-
pošilja na deželo lekarnar C. Brady, Dunaj I., Pilsch-
markt št. 2387.

6 steklenic za K 5'—, 3 dvojne steklenice za K 4'80
franko. Pazite na varstveno znamko s podobo Marija-
celjske Mat. Božje, rudeč ovitek in podpis C. Brady

266 — Ustanovljeno 1932. — 52 1

Priznано najboljšje oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako
konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno
množino pobarvati veliko površino, razpošilja po
nizkih cenah

Adolf Hauptmann, Ljubljana

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneže, laka
in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in plekarskih predmetov.
Ilustr. ceniki se dobe brezplačno.

Priznано dobro blago za

moške in ženske obleke

sukno, platno in drugo manufakturno
blago se kupi naj-
ceneje v Ljubljani **Pri Gorenjki**
Pogačarjev trg. Ostanki po znižanih cenah.

FR. MALLY & DR.,

v Srednjih Gamelnih pri Ljubljani

parna opekarna in to-
varna zarezane opeke

Pisarna v Ljubljani, Resljeva cesta št. 2.

priporoča zarezano opeko, strojni strešnik, zidno opeko
na stroj itd. najboljše kakovosti in v poljubni množini.

Za trpežnost zarezane opeke
I. in II. vrste se jamči najobširneje.